

ОПИС ДИСЦИПЛІН

БАКАЛАВР

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

За освітньою програмою Українська мова і література

(Кваліфікація - Бакалавр. Вчитель української мови і літератури

Термін навчання - 4 роки

на основі повної загальної середньої освіти)

1 КУРС

ПП 03 ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

Опис (анотація): Курс „Вступ до мовознавства” займає особливе місце в системі філологічної освіти, яка повинна дати ґрунтовні знання, закласти основи самовдосконалення майбутнього словесника. Курс належить до фундаментальних дисциплін в гуманітарному циклі. У ньому розкриваються поняття: мова, її функції, походження, розвиток, визначаються мовні одиниці, дається аналіз мовознавчих розділів, з’ясовуються методи лінгвістичних досліджень.

Тип: Дисципліна професійної підготовки (нормативна)

Термін вивчення: 1 курс (1 семестр).

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 48 год. аудиторних: 28 год. лекційних, 20 год. практичних занять; заочна форма навчання - 120 год. аудиторних: 8 год. лекційних, 6 год. практичних занять.

Викладацький склад: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Марчук Л.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Беркешук І.С.

Мета курсу: Навчальна програма курсу «Вступ до мовознавства» реалізується шляхом досягнення практичної, освітньої, пізнавальної, розвивальної та соціальної мети. Практична мета полягає у формуванні загальних і професійно орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетентностей; освітня – у формуванні загальної компетентності (декларативних знань, умінь і навичок, розвитку здібностей самостійного навчання), що дозволить ефективно спілкуватися в академічному та професійному середовищі і продовжити навчання після отримання диплома про вищу освіту. Пізнавальна мета полягає в залученні студентів до таких видів діяльності, які активізують і розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей. Розвивальна мета – допомогти студентам у формуванні загальних компетентностей з метою стимулювання особистої мотивації, зміцнення впевненості студентів як користувачів мовознавчою термінологією, а також позитивне ставлення до вивчення мови. Соціальна мета – сприяти становленню критичного самоусвідомлення, вміння спілкуватися та робити вагомий внесок у міжнародне мовознавче середовище. Соціокультурна – досягати широкого розуміння важливих

міжнародних соціокультурних проблем для того, щоб діяти належним чином у різноманітних професійних та академічних ситуаціях.

Основні завдання дисципліни:

- 1) оволодіння методологічними основами мовознавства,
- 2) формування наукового розуміння мови як суспільного явища,
- 3) ознайомлення з основними поняттями й термінами мовознавчої науки,
- 4) підготовка студентів-першокурсників до поглибленого вивчення рідної та іноземної мов.

Результати навчання:

студенти мають **знати:** методи мовознавчих досліджень, теорії походження мов, генеалогічну та типологічну класифікації мов світу, системний характер будови мови.

вміти: тлумачити лінгвістичні терміни, роботи різні види лінгвістичного аналізу, аналізувати мовні явища на усіх рівнях мови.

Методи викладання дисципліни: У викладанні курсу «Вступ до мовознавства» традиційно відводиться належне місце поєднанню слова і наочності. Свідченням цього – підручники і посібники з цього навчального предмета. Здебільшого рисунки і схеми розміщені в розділі «Фонетика». Крім того використовується усне слово викладача, бесіди, виконання вправ, конспектування, написання рефератів, карткування (робота з атласами та картами).

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, письмове тестування, контрольні роботи та зрізи, написання рефератів і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Подається розподіл балів за змістовими модулями.

Денна форма навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)					Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 (15балів)		Змістовий модуль 2 (45 балів)			40	100
Поточний контроль	СР	Поточний контроль	МКР	СР		
10 балів	5 балів	20 балів	20	5 балів		

Заочна форма навчання

Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит
10 балів	20 балів	30 балів	40 балів

Форма підсумкового контролю: іспит.

Перелік основної літератури:

1. Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис / С.П. Бевзенко. – К.: «Вища школа», 2006. – 143с.
2. Дорошенко С.І. Загальне мовознавство: навч. посібник / С.І. Дорошенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 299с.
3. Доленко М.Т. Вступ до мовознавства: Збірник завдань і вправ /М.Т. Доленко. – К., 1975. – 151с.
4. Донець Л.С. Вступ до мовознавства: практикум / Л.С. Донець, Л.І Мацько. – К.: «Вища школа», 1989. – 182с.
5. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства / Ю.О. Карпенко. - К. - Одеса, 1991.
6. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства / М.П. Кочерган. - К., 2012. – 368с.
7. Сологуб Н.М. Вступ до мовознавства: навчальний посібник / Н.М. Сологуб, Л.М. Марчук, А.С. Попович. – Кам'янець-Подільський, 2007. – 147с.

Мова викладання: українська.

ПП05 СТАРОСЛОВ'ЯНСЬКА МОВА

Опис (анотація): Старослов'янська мова є першою навчальною дисципліною серед історико-лінгвістичних дисциплін, вивчення якої покликане сформувати уявлення студентів-філологів про історію виникнення старослов'янської мови як міжнародної надетнічної мови, розкрити фонетичні та граматичні особливості, показати багатство лексичного складу та системи словотвору першої літературної мови слов'ян. Курс старослов'янської мови готує студентів до сприймання і свідомого засвоєння дисциплін історико-лінгвістичного циклу, а також перспективно спрямований на вивчення історії кожної зі слов'янських мов.

Тип: цикл професійної підготовки (нормативна).

Термін вивчення: 1 курс (2 семестр).

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 48 год. аудиторних: 24 год. лекційних, 24 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови Коваленко Н.Д., старший викладач кафедри української мови Мозолук О.М.

Мета курсу: виробити теоретичні та практичні знання про внутрішні загальні і часткові закони, які діяли в найдавнішу епоху в слов'янських мовах. Успішне засвоєння курсу сприяє загальному філологічному і лінгвістичному розвитку студентів.

Основні завдання дисципліни:

- 1) проникнути в історію слов'янських мов, углиб дописемної епохи, усвідомити загальні та часткові закони, що діяли в праслов'янській і давніх слов'янських мовах;
- 2) досягти глибокого лінгвістичного осмислення результатів розвитку давнього нашарування в структурі української мови;
- 3) опанувати теоретичний матеріал з фонетики, морфології й синтаксису старослов'янської мови;
- 4) правильно розуміти й аналізувати мовні явища;
- 5) глибше проникнути в структуру сучасної української мови.

Результати навчання: студенти **мають знати** сучасні інтерпретації виникнення слов'янських мов загалом і старослов'янської зокрема; етапи становлення графічної, фонетичної та граматичної структури старослов'янської мови; основні риси фонетичної системи раннього та пізнього періодів старослов'янської мови, звукову систему старослов'янської мови в порівняльно-історичному аспекті; загальну характеристику морфологічної та синтаксичної системи старослов'янської мови.

Студенти **мають уміти** кваліфікувати фонетичні явища; пояснювати шляхи формування тих чи тих граматичних форм; робити мовні розбори з урахуванням датації пам'ятки; читати й передавати сучасною мовою старослов'янські тексти.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, виконання вправ, конспектування, робота за таблицями, опрацювання наукової літератури тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, роботи, письмове тестування, контрольні роботи та ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит
15 балів	15 балів	30 балів	40 балів

Форма підсумкового контролю: іспит.

Перелік основної літератури:

1. Біленька-Свистович Л. В., Рибак Н. Р. Церковнослов'янська мова : підручник зі словником : понад 3500 слів / Л. В. Біленька-Свистович, Н. Р. Рибак. – К. : Криниця, 2000. – 335 с.
2. Беседина-Невзорова В. П. Старославянський язык : учебник / Беседина-Невзорова В. П. – Х. : Изд-во Харьк. ун-та, 1962. – 358 с.
3. Леута О.І. Старослов'янська мова : підручник для студ. філол. спец. вищих навч. закладів. / Леута О. І. – К. : Вища школа, 2001. – 320 с.

4. Майборода А. В. Старослов'янська мова : навчальний посібник для вузів / А. В. Майборода. – К. : Вища школа, 1975. – 295 с.
5. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / Лучик В. В. – К. : Видавничий центр "Академія", 2008. – 344с.
6. Станівський М. Ф. Старослов'янська мова : підручник / Станівський М. Ф. – Л. : Вид-во Львів. ун-ту, 1964. – 470 с.
7. Станівський М. Ф. Старослов'янська мова : навчальний посібник / М. Ф. Станівський. – К. : Вища школа, 1983. – 262 с.
8. Царалунга І. Б. Старослов'янська мова : навч. посіб. / Царалунга І. Б. – Л. : Новий світ, 2000, 2007. – 188 с.

Мова викладання: українська.

ШП07 СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Опис (анотація): Курсові “Сучасна українська літературна мова” належить провідне місце в системі лінгвістичних дисциплін, що викладаються на відділах української мови та літератури філологічних факультетів.

Головне завдання курсу – з урахуванням вимог реформування школи забезпечити фахову підготовку з сучасної української літературної мови, допомогти студентам практично оволодіти її літературними нормами, сформувати в них міцні навички культури писемного й усного мовлення.

У процесі викладання цього курсу необхідно висвітлювати окремі дискусійні питання, в разі потреби подавати історичні, діалектологічні або стилістичні коментарі до мовних явищ.

Обов'язкова умова теоретичної глибини курсу – розкриття тенденцій розвитку української мови, її утвердження як державної в умовах суверенної України.

До важливих аспектів викладання курсу “Сучасна українська літературна мова” належить постійна увага до питань, пов'язаних з висвітленням відповідних мовних явищ у шкільному курсі мови, постійна орієнтація студентів на професійне застосування знань.

Тип: цикл професійної підготовки (нормативна).

Термін вивчення: 1-4 курс (2-8 семестр).

Кількість кредитів: 25 кредитів ECTS: всього 7500 год., з них: денна форма навчання – 300 год. аудиторних: 144 год. лекційних, 136 год. практичних занять; 20 год. лабораторних занять; з них на 2016-2017 н.р. - 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 48 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 24 год. практичних занять; 4 год. лабораторних занять

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Коваленко Б. О.; асистент кафедри української мови Поплавська Л. В.

Мета курсу: на основі здобутків українського мовознавства з урахуванням вимог державної доктрини щодо розвитку національної освіти в

XXI столітті забезпечити фахову підготовку із сучасної української літературної мови.

Основні завдання дисципліни на поточний рік: допомогти студентам опрацювати теоретичний матеріал з лексикології, фразеології та лексикографії української мови, оволодіти практичними навичками виконувати лексикологічний та фразеологічний аналізи слова, сформувані в них міцні навички культури писемного й усного мовлення.

У процесі викладання цього курсу необхідно висвітлювати також актуальні питання, пов'язані з утвердженням української мови як державної в усіх без винятку сферах суспільного життя українського народу, а в разі потреби подавати історичні, діалектологічні або стилістичні коментарі до мовних явищ.

Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати** предмет лексикології, фразеології та лексикографії української мови, їх визначення, практичну цінність та зв'язок з іншими лінгвістичними розділами; основні відомості з історії української лексикології, фразеології, лексикографії, типи словників, різницю між лінгвістичними та енциклопедичними словниками, різновиди цих словників, особливості побудови словників кожного різновиду, значення словників для збагачення знань, розширення світогляду, вдосконалення культури мовлення;

вміти: розмежовувати слова повнозначні й неповнозначні; визначати лексичне значення повнозначних слів, конкретне й абстрактне, пряме й переносне значення, різновид переносного значення, користуватися тлумачними словниками, будувати речення, вживаючи одне й те саме слово у прямому й переносному значеннях, з конкретним та абстрактним значеннями; визначати функцію слова; розмежовувати слова за належністю до груп лексики за семантичними відношеннями; характеризувати й добирати до слів омоніми, пароніми, синоніми, антоніми; вживати у мовленні слова різних груп; розрізняти корінні українські й іншомовні слова; встановлювати походження слова, користуючись етимологічними словниками та словниками іншомовних слів; визначати групи слів за стилістичним уживанням; складати тексти з лексикою певної стилістичної групи; визначати зміни, що відбулися в лексичному значенні слів, у словниковому складі мови; визначати неологізми та архаїзми в текстах; визначати фразеологізми; добирати фразеологізми з певним значенням; добирати фразеологізми із синонімічними та антонімічними відношеннями між ними; визначати джерела фразеологізмів; користуватися фразеологічними словниками; користуватися енциклопедичними та лінгвістичними словниками; будувати статті для різних типів словників.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, виконання вправ, написання різних видів диктантів, укладання бібліографій науково-методичних посібників і журнальних публікацій, конспектування тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, експрес-контрольні роботи, письмове тестування, контрольні роботи та зрізи, виконання тестових завдань і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік
40 балів	20 балів	40 балів	100 балів

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік основної літератури:

1. Бондар О. І. Відображення в лексиці української мови уявлень стародавніх слов'ян про час // Українська мова і література в школі. – 1992. – № 2.
2. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 368 с.
3. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики. – К., 1990.
4. Дзензелівський Й. О. Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі. – К., 1969.
5. Доленко М. Т., Дацюк І.І., Кващук А.Г. Сучасна українська мова. – К.: Вища школа, 1987.
6. Дятчук В. В., Пустовіт Л. О. Семантична структура і функціонування лексики української літературної мови. – К., 1983.
7. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – К., 1972. – Ч. 1.
8. Історія української мови: Лексика і фразеологія. – К., 1983.
9. Кочерган М. П. Слово і контекст: Лексична сполучуваність і значення слова. – Львів, 1980.
10. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. – Харків, 1997.
11. Москаленко Н. А., Фащенко М. М., Смагленко Ф. П. Сучасна українська літературна мова: Лексичний, фонетичний і граматичний аналіз. – К. – Одеса, 1980.
12. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія // Українська мова і література в школі. – 1970. – № 8.
13. Муромцева Ол. Тенденції розвитку словникового складу української літературної мови (кінець 80-х — 90-ті рр.) // Мовознавство: Доповіді та повідомлення на IV Міжнародному конгресі українців. – К., 2002.

14. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. – К., 1992.
 15. Рудяков А. Н. Опыт системного описания лексико-семантических групп. – К., 1998.
 16. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики. – К., 1988.
 17. Соколовская Ж. П. Система в лексической семантике: Анализ семантической структуры слова. – К., 1979.
 18. Сучасна українська літературна мова / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – К.: Вища школа, 1997. – 414 с.
 19. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К., 1973.
 20. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – К., 1994.
 21. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. – К.: Либідь, 2001.
 22. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах: Основные семантические процессы. – К., 1989.
- Мова викладання:** українська.

ПП 10 ДІЛОВА УКРАЇНСЬКА МОВА

Опис (анотація): Ділова українська мова – дисципліна, в якій розглядаються різні види ділових документів, етикет ділової кореспонденції, норми літературної мови (графічні, орфоепічні, орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні та пунктуаційні).

Тип дисципліни нормативна навчальна дисципліна. Дисципліна професійної підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) за освітньою програмою Українська мова і література.

Термін вивчення: 1 курс, 1 семестр.

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS, 120 год., з них денна форма навчання – 48 год. аудиторних: 14 год. лекційних, 34 год. практичних.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Маркітантов Ю.О.; асистент кафедри української мови Поплавська Л. В.

Мета курсу: теоретична і практична підготовка студентів до умілого застосування знань та умінь у написанні та оформленні ділової документації, яка б відповідала нормам офіційно-ділового стилю української мови.

Завдання дисципліни: 1) дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з усіх розділів курсу ділової української мови;

2) сформувати уміння й навички складання, написання та оформлення організаційної, розпорядчої документації щодо особового складу, довідково-інформаційної, господарсько-договірної та обліково-фінансової документації;

3) забезпечити оволодіння нормами української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення, а також оволодіння навичками комунікативно виправданого використання засобів мови в різних життєвих ситуаціях, під час створення документів з дотриманням етикету ділового спілкування.

Результати навчання: студенти мають *знати*: роль мови у житті суспільства; мовну ситуацію в Україні; основні правила оформлення найважливіших документів; особливості усної і писемної форми ділового мовлення; правила відмінювання і написання прізвищ; основні відомості про наріччя і говори української мови; види мовленнєвої діяльності; основні факти і епізоди і історії літературної мови; поняття мовної норми; орфоепічні, лексико-фразеологічні, словотвірні, синтаксичні та стилістичні норми; українську орфографію, зміни в новому виданні правопису; пунктуаційні знаки та їх функції; визначальні риси тексту; особливості типів і структури мовлення. Студенти мають *уміти* опрацьовувати текст, визначати тему, головну думку, мету створення, членування його на частини; складати план і тези тексту, конспект, складати ділові папери; підготувати публічний виступ, користуватися засобами увиразнення його; добирати відповідні терміни з фаху для оформлення документації; чітко визначати і користуватися двома формами ділового мовлення; правильно вживати пасивні конструкції; дотримуватися норм сучасної української літературної мови; працювати з довідковою літературою.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), виконання вправ, редагування текстів, складання документів тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт.

Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Екзамен
25 балів	15 балів	20 балів	40 балів

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Перелік основної літератури:

1. Глушик С.В. та ін. Сучасні ділові папери. – К.: А.С.К., 2006. – 400 с.
2. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 239 с.
3. Максименко В.Ф. Сучасна ділова українська мова. – Харків: ТОР-СІНГ ПЛЮС, 2006. – 448 с.

4. Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні, Ін-т української мови – К.: Наукова думка 1993. – 240 с.
5. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: Навч. посіб. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 230 с.
6. Чорненький Я.Я. Українська мова (за професійним спрямуванням). Ділова українська мова / Теорія. Практика. Самостійна робота: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 304 с.
7. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення. – К.: Вища школа, 1997. – 270 с.
8. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. – 2-ге вид., виправ. і доповнен. – К.: Алерта, 2011. – 696 с.

ПП13 ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Опис (анотація): Практикум з української мови передбачає систематизацію знань з української мови, одержаних у школі, розширення та поглиблення їх, відновлення й закріплення орфографічних і пунктуаційних навичок, допомогу в оволодінні необхідними орфоепічними, словотворчими, граматичними та стилістичними нормами, роботу над удосконаленням культури зв'язного усного мовлення й письмового тексту.

Практикум повинен закласти основи формування умінь, необхідних для майбутнього фахівця-філолога. Для цього на практичних заняттях використовуються найрізноманітніші види роботи. Пропонується для вивчення тієї чи іншої теми найновіша навчальна література, посібники, довідники, словники, таблиці, аудіо- та відео матеріали, комп'ютерні програми.

Тип: цикл професійної підготовки (нормативна).

Термін вивчення – I курс (1 семестр).

Кількість кредитів – 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 120 год., аудиторних: 48 год. практичних занять, 72 год. самостійної роботи.

Викладацький склад: асистент кафедри української мови Поплавська Людмила Володимирівна.

Мета курсу: повторення, закріплення, систематизація та узагальнення знань з української мови, здобутих у загальноосвітній школі, засвоєння й практичне оволодіння орфографічними, граматико-орфографічними та пунктуаційними нормами української літературної мови.

Основні завдання дисципліни:

- 1) вироблення умінь та навичок грамотного письма;
- 2) формування в студентів уміння правильної вимови;
- 3) засвоєння й практичне оволодіння орфографічними, граматико-орфографічними та пунктуаційними нормами української літературної мови;

4) усунення окремих прогалин у знаннях студентів із найскладніших тем української мови;

5) стимулювання прагнення студентів удосконалювати свою грамотність.

Результати навчання: студенти **мають знати** принципи українського правопису, орфографічні, граматико-орфоепічні та пунктуаційні норми української літературної мови, типи орфограм та пунктограм, правила, що пояснюють написання орфограм і пунктограм. Студенти **мають уміти** володіти науковою термінологією і поняттями з курсу, швидко знаходити орфограми й пунктограми в тексті, повно висвітлювати питання під час відповіді, ілюструвати теоретичний матеріал прикладами, вільно володіти літературним розмовним мовленням, правильно використовувати мовні засоби, що відбивають специфіку різних функціональних стилів, користуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою довідковою літературою (“Український правопис”, “Довідник з українського правопису”, “Словник труднощів української мови” та ін.), порівнювати, зіставляти мовні поняття та явища, робити необхідні висновки й узагальнення, логічно викладати свої думки.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення написання орфограм та пунктограм, бесіди за планом навчальної теми, виконання різних видів вправ, тестових завдань.

Методи оцінювання: поточне усне опитування теоретичного й практичного матеріалу за навчальними темами, усний або письмовий експрес-контроль (виконання завдань за картками, самостійних міні-робіт), різні види диктантів, письмове тестування, виконання модульних контрольних робіт.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Поточний і модульний контроль (100 балів)						Сума
Змістовий модуль 1 (35 балів)			Змістовий модуль 2 (65 балів)			100
Поточ. контр.	Сам. та індив. роб.	МКР	Поточ. контр.	Сам. та індив. роб.	МКР	
12 балів	3 бали	20балів	25 балів	10 балів	30балів	

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік основної літератури:

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за ред. О.Сербенської: Посібник. – Львів: Світ, 1994.
2. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови. – К.: Наукова думка, 1999.
3. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання. – К., 1989.
4. Козачук Г.О. Українська мова: Практикум: навч. посібник. – К.: Вища школа, 1991.

5. Козачук Г.О., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К.: Вища школа, 1993.
6. Орфографічний словник української мови. – К., 1994.
7. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум: Навч. посібник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2001.
8. Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посібник. – К.: Либідь, 1999.
9. Тоцька Н.І. Українська пунктуація: Практикум: навч. посібн. – К.: Вища школа, 1990.
10. Український правопис. – К.: Наук. думка, 2004.
11. Фурдуй М.І. Українська мова: Практикум з правопису: навч. посібн. / за ред. В.В.Різуна. – К.: Либідь, 2004.
12. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: навч. посібн. – К.: Вища школа, 2006.
13. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2000.

Мова викладання: українська.

ШІ2 УКРАЇНЬСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Опис (анотація): Українська діалектологія – дисципліна, яка теоретично і практично готує студентів до професійної діяльності вчителя української мови загальноосвітніх шкіл різного типу та інших навчальних закладів. Даний курс знайомить студента зі становленням, розвитком та перспективами сучасної діалектології; розкриває основні відомості про територіальну диференціацію української діалектної мови; сприяє усвідомленню говіркових особливостей української мови та навчає сучасній методиці навчання шкільного курсу української мови в умовах діалектного оточення.

Тип: цикл професійної підготовки (нормативна).

Термін вивчення: 1 курс (2 семестр).

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 48 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 28 год. практичних занять; заочна форма навчання – 12 год. аудиторних: 6 год. лекційних, 6 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Шеремета Н.П.

Мета курсу: вивчення української діалектної мови у просторовій проекції.

Основні завдання дисципліни:

забезпечити *засвоєння* основних термінологічних понять української діалектології та сучасної територіальної диференціації української діалектної мови; *усвідомлення* говіркових особливостей української мови на усіх мовних рівнях; *вміння* самостійно записувати діалектний матеріал, аналізувати зв'язні тексти, виявляти та лінгвістично інтерпретувати основні фонетичні,

морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості говірок різних діалектних типів.

Результати навчання:

Студенти мають **знати**:

- термінологічний апарат української діалектології як науки, її предмет, завдання, історія розвитку й основні напрямки сучасних діалектологічних досліджень в україністиці та лінгвістичній науці загалом, цінність даних діалектології для історії мови, етнолінгвістики, етнографії, фольклористики, краєзнавства; взаємовплив народних говорів і літературної мови;

- методи збирання і дослідження діалектного матеріалу;
- територіальне членування сучасної української діалектної мови;
- характерні риси фонологічного, фонетичного, акцентуаційного й граматичного структурних рівнів української діалектної мови; словниковий, фразеологічний склад окремих діалектів і їх об'єднань;

Студенти **мають уміти**:

- 1) аналізувати різні джерела вивчення говорів;
- 2) транскрибувати говіркове мовлення;
- 3) за фонетичними, лексичними й граматичними особливостями визначати мовно-територіальні утворення української діалектної мови;
- 4) здійснювати фонетичний, морфологічний, синтаксичний і лексичний аналіз зразків діалектної мови як у давніх, так і в новіших записах;
- 5) аналізувати місцеві записи, зроблені студентами чи викладачами за допомогою звукозаписувальної апаратури для виявлення відхилень від літературної мови, зумовлених діалектним оточенням;
- 6) оцінювати вплив літературного мовлення на діалектне, з'ясовувати характер міждіалектних контактів;
- 7) виявляти й аналізувати діалектизми у творах художньої літератури, зокрема у тих, що вивчаються в школі;
- 8) визначати, носієм якого з говорів української мови є мовець або автор тексту;
- 9) відмежовувати загальнономовне, інтердіалектне від вузьколокального, відчувати міждіалектну й міжмовну інтерференцію;
- 10) визначати можливі види роботи з діалектизмами при вивченні шкільного курсу української мови;

Студенти **мають набути таких компетентностей**:

- поглиблено пізнати мову як виразника ментальності етносу, засобу творчого освоєння світу і знаряддя якнайповнішого самовираження особистості;

- усвідомлювати зв'язок діалект – культура – етнос.

Методи викладання дисципліни: пояснювально-ілюстративний метод для ознайомлення з основними теоретичними положеннями; частково-пошуковий і дослідницький методи для вироблення навичок застосування теоретичних знань; робота з текстами та іншими роздатковими й

ілюстративними матеріалами; самостійна робота для опрацювання окремих питань теоретичного характеру, виконання домашніх завдань, підготовка до практичних занять, збір та опрацювання діалектного матеріалу тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, експрес-контрольні роботи, письмове тестування, контрольні роботи та зрізи, захист індивідуальних навчально-дослідних завдань і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
40 балів	30 балів	30 балів	100 балів

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
14 балів	34 балів	52 бали	100 балів

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік основної літератури:

1. Бевзенко С.П. Українська діалектологія / С.П.Бевзенко. – К.: Вища школа, – 1980. – 246 с.
2. Жилко Ф.Т. Нариси з діалектології української мови / Ф.Т.Жилко. – К.: Рад. школа, 1966. – 303 с.
3. Коваленко Н. Д. Практикум з проведення діалектологічних досліджень : навч.-метод. посіб. / Н. Д. Коваленко, Н. П.Шеремета ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Рута, 2013. –159 с.
4. Матвіяс І.Г. Українська мова і її говори / І.Г.Матвіяс. – К.: Наук. думка,1990. – 163 с.
5. Шеремета Н.П. Українська діалектологія: Практичні заняття: Навчальний посібник / Н.П.Шеремета. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. – 124 с.
6. Шило Г.Ф. Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра / Г.Ф.Шило. – Львів, 1957. – 252 с.

Мова викладання: українська.